

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПРАВА ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО:
протокол засідання кафедри
«31» серпня 2021 року № 1
(оновлено: протокол засідання кафедри
«19» листопада 2021 року № 6)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОКЗП 1.1.1 МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ

Освітньо-професійна програма	Право
Спеціальність	081 Право
Факультет	Економіко-правовий

2021–2022 рік

Робоча програма «**Методологія та організація наукових досліджень**» для здобувачів вищої освіти ОПП Право спеціальності 081 Право

Розробник:

Хараберюш Іван Федорович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права та публічного адміністрування МДУ

© Хараберюш І.Ф., 2021 рік

© Маріупольський державний університет,
2021

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 08 Право	Обов'язкова навчальна дисципліна загальної підготовки	
Семестрових модулів – 1	ОПП «Право» 081 Право	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		I-й	I-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: наукова робота		Семестр	
Загальна кількість годин: – 90 год.		I-й	I-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	другий (магістерський) рівень вищої освіти	16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		59 год.	77 год.
		Індивідуальні завдання:	
		1 год.	1 год
	Вид контролю: Залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 30/60 (50%)

для заочної форми здобуття вищої освіти – 12/78 (15%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: формування системи знань та вмінь організації науково-дослідницької діяльності, тобто теоретичного й практичного підґрунтя для ефективного проведення наукових досліджень добувачами вищої освіти.

Завдання навчальної дисципліни: формування знань з використання методів наукового пізнання для проведення науково-дослідної роботи; визначення основ організації творчої діяльності, методів наукового пізнання; засвоєння вимог до підготовки та написання наукових робіт, правила пошуку, накопичення та обробки наукової інформації; оволодіння правилами до змісту та структури наукових робіт, порядком оформлення наукових робіт; ознайомлення з вимогами до підготовки публікацій, рефератів, докладів.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі – обов'язкова компонента з циклу дисциплін загальної підготовки, обсягом - 90 годин / 3 кредити ECTS

Передумови для вивчення дисципліни – опанування знаннями та навичками з дисципліни «Методологія та організація та наукових досліджень» рівня бакалавр.

Компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права
Загальні компетентності	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</p> <p>ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті. Здатність розробляти проекти та управляти ними.</p> <p>ЗК10. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію, працювати в команді з дотриманням етичних норм та цінностей мультикультурного суспільства, здійснювати наукову полеміку та спілкування державною та іноземною мовами</p> <p>ЗК11. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію, працювати в команді з дотриманням етичних норм та цінностей мультикультурного суспільства, здійснювати наукову полеміку та спілкування державною / іноземною мовою</p>

<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<p>СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.</p> <p>СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.</p> <p>СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.</p> <p>СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.</p> <p>СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.</p> <p>СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.</p> <p>СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.</p> <p>СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.</p> <p>СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.</p> <p>СК12. Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.</p> <p>СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.</p> <p>СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.</p> <p>СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.</p> <p>СК16. Здатність критично осмислювати й розв'язувати складні задачі та проблеми, що потребують міждисциплінарних підходів, оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної / недостатньої інформації та суперечливих вимог.</p> <p>СК17. Здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації у сфері права на основі інноваційних підходів</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>РН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження</p> <p>РН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації</p>

	<p>складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.</p> <p>РН8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності</p> <p>РН9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг</p>
--	--

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. СПЕЦИФІКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Наука як сфера людської діяльності

Наука як система знань. Функції науки. Наукове і ненаукове пізнання світу. Місце науки серед інших форм пізнання: релігії, мистецтва, філософії, містичного і езотеричного пізнання світу. Закономірності історичного розвитку науки. Пранаука і наука нового типу. Наука як феномен “західної” цивілізації. Гіпотези про виникнення науки.

Критерій правдивості науки – практика. Неправдиві (псевдонауки) науки. Мета науки, її завдання. НТП і наука.

Система наукових знань. Фундаментальні і прикладні науки. Природничі, суспільні і гуманітарні науки. Метанаука. Науковедення (наукознавство). Зв'язки між науками. Міждисциплінарні дослідження. Вузкий (спеціалізований) науковий напрям та його зв'язок з іншими науками через єдиний методологічний підхід (спільні методи дослідження, єдиний понятійнотермінологічний апарат). Використання категорій інших наук. Роль міждисциплінарних досліджень.

Структура науки: об'єкт, предмет дослідження. Предмет дослідження – сукупність об'єкта дослідження, аспекту дослідження, мети і методів дослідження. Поняття про теорію, методологію і методи науки.

Ефективність науки. Кількісні показники і темпи розвитку. Прогнозування науки і наукометрія. Аналіз цитування. Інформаційний “потоп”. Нерівномірність досягнень і розміщення науковців. Територіальна концентрація і “втікання мозків”. Інтернаціоналізація науки.

Література

1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. С. 7-24.
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2016. С. 10-15.
3. Гуроров О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Х.: ХНАУ, 2017. С. 8-14.
4. ДСТУ 5034:2008 Інформація і документація. Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. Київ: Держспоживстандарт України, 2009. 38 с.
5. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
6. Мелков Ю. О. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Методика та організація наукових досліджень» (для магістрів). К. : МАУП, 2016. 31 с.
7. Хараберюш І. Ф. Проблеми та перспективи дистанційної юридичної освіти в Україні. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. Маріуполь: МДУ, 2017. Випуск 14. С. 83–89.
8. Пол Фейерабенд: Избранные труды по методологии науки. <https://gtmarket.ru/laboratory/basis/4745>

9. Семенов О.М. Формування академічної культури майбутніх педагогів-дослідників в умовах цифрового творчого середовища як наукова проблема / О.М. Семенов, О.В. Семеніхіна, Д. С. Безуглий // Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Том 62, № 6. С. 240–252. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/viewFile/1917/1286>.

10. Єрьоменко О. А. Деякі питання створення адаптивної системи підготовки магістрів з управління навчальним закладом // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. 2018. № 59. С. 54-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2018_59_10

Тема 2. Психологія і технологія наукової творчості

Організація творчої діяльності. Технологія наукового дослідження. Ефективність наукової творчості. Оптимальне використання потенційних можливостей науковця. Методи наукової організації праці. Загальні принципи наукової праці: творчий підхід, мислення, плановість, динамічність, колективність, самоорганізацію, економічність, критичність і самокритичність, роботу над собою, діловитість, енергійність, практичність. Пояснення фактів, предметів, явищ.

Елементи самоорганізації: організація робочого місця, дисципліна праці, послідовність у накопиченні знань, систематичність. Основні якості науковця. Ергономіка наукової діяльності.

Розумова і фізична праця. Розумова діяльність. Нервово-психологічне навантаження. Праця викладача, вченого.

Робочий день науковця. Головні правила організації робочого дня. Ритмічність праці. Планування роботи. Індивідуальні особливості. Оргтехніка, технічні засоби наукової діяльності.

Література

1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. С. 24-38.

2. Зацерковний В. І. Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. С. 17-35.

3. Кириленко О. П., Письменний В. В. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. С. 19-29.

4. Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України: наказ Міністра освіти України від 15 січня 2018 р. № 32. URL: <https://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0148-18>.

5. ДСТУ 5034:2008 Інформація і документація. Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. Київ: Держспоживстандарт України, 2009. 38 с.

6. Стойчик Т. Управління якістю підготовки фахівців у професійних навчальних закладах: теоретичний аспект // Обрії. 2017. № 2. С. 81-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obrii_2017_2_21

7. Єрьоменко О. А. Цикл трансформації адаптивної системи професійної підготовки магістрів з управління навчальним закладом // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. 2019. № 63. С. 49-57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2019_63_7

8. Семенов, О. М. Формування академічної культури майбутніх педагогів-дослідників в умовах цифрового творчого середовища як наукова проблема / О.М. Семенов, О.В. Семеніхіна, Д. С. Безуглий // Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Том 62, № 6. С. 240–252. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/viewFile/1917/1286>.

9. GUM: Guide to the Expression of Uncertainty in Measurement. <https://www.bipm.org/en/publications/guides/gum.html>

10. Butler G. Supervisor perceptions of the academic literacy requirements of postgraduate students at the University of Pretoria. URL: http://repository.nwu.ac.za/bitstream/handle/10394/11600/langt_v45_n1_a3.pdf?sequence=1

Тема 3. Методологія та методи наукового дослідження

Методологію та методи наукової творчості. Ідея як продукт людського мислення. Парадигми. Методологія як учення про науковий метод пізнання. Функції методології. Методика досліджень. Фундаментальна, або філософська методологія. Діалектичного методу пізнання реальної дійсності. Функції філософської методології. Принципи діалектики: детермінізм, ізоморфізм.

Загальнонаукова методологія. Загальнонаукові принципи дослідження: історичний, термінологічний, функціональний, системний, когнітивний (пізнавальний), моделювання. Сучасне науково-теоретичне мислення.

Конкретнонаукова методологія. Загальновизнані концепції провідних учених як основа конкретнонаукової методології.

Методи і техніка дослідження. Вибір конкретних методів дослідження. Ознаки класифікації методів дослідження: мета, спосіб реалізації. Використання методів наукового пізнання. Методи, що застосовуються на емпіричному та теоретичному рівнях досліджень. Застосування логічних законів і правил.

Література:

1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. С. 38-71.

2. Зацерковний В. І. Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. С. 36-55.

3. Кириленко О. П., Письменний В. В. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. С. 30-39.

4. Хараберюш І.Ф. Некоторые соображения о дистанционном юридическом образовании в Украине. *Studia Humanitatis* Международный электронный научный журнал. 2018. № 1. URL: <http://st-hum.ru/content/0118>

5. Хараберюш І. Ф. Проблеми та перспективи дистанційної юридичної освіти в Україні. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. Маріуполь: МДУ, 2017. Випуск 14. С. 83–89.

6. Пол Фейерабенд: Избранные труды по методологии науки. URL: <https://gtmarket.ru/laboratory/basis/4745>

7. Стойчик Т. Управління якістю підготовки фахівців у професійних навчальних закладах: теоретичний аспект // Обрії. 2017. № 2. С. 81-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obrii_2017_2_21

8. Пол Фейерабенд: Избранные труды по методологии науки. URL: <https://gtmarket.ru/laboratory/basis/4745>

9. Betz F. *Managing Science: Methodology and Organization of Research (Innovation, Technology, and Knowledge Management)*. Springe, 2011. 418 p. URL: <https://www.amazon.com/Managing-Science-Methodology-OrganizationInnovation-ebook/dp/B00F5TRZMC>.

10. Kothari C.R. *Research methodology. Methods and techniques*. URL: <https://www.slideshare.net/annakittystefen/research-methodologymethodsandtechniquesbycrkothari>.

11. Kumar Ranjit. *Research methodology. A step-by-step guide for beginners*. Third edition Great Britain: TJ International Ltd, 2011. URL: http://www.sociology.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/06/Ranjit_KumarResearch_Methodology_A_Step-by-Step_G.pdf.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 4. Підготовка наукових печатних робіт: публікацій, рефератів, доповідей

Загальна характеристика наукових печатних робіт: публікацій, рефератів, доповідей. Поняття, функції наукових публікацій. Наукові публікації у формі видань -

ДСТУ 3017-95. Наукові видання як результат теоретичних і (або) експериментальних досліджень. Групи наукових видань: науково-дослідні; джерелознавчі.

Суть доповідей (повідомлень) на конференції. Форма доповіді (повідомлення), короткий зміст виступу. Побудова доповіді: проблематика, виклад основного матеріалу, висновки. Підготовка до виступу, основні моменти. Реферат: поняття, структура. Наукова стаття: поняття, функції. Методика підготовки та вимоги до оформлення наукової статті. Техніка написання тексту. Побудова тексту: постановка проблеми, аналіз останніх досліджень, постановка завдання, вклад основного матеріалу, висновки, список використаної літератури.

Література

1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. С. 71-97.
2. Зацерковний В. І. Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
3. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Х. : ХНАУ, 2017. 272 с.
4. ДСТУ 3002-2015 «Інформація та документація. Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання». Видання офіційне. Київ: ДП «УкрНДНЦ». 2016. 26 с.
5. ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів у українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила. Київ: Держстандарт України, 1995. 59 с.
6. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.
7. ISO 690:2010 Information and documentation – Guidelines for bibliographic references and citations to information resources. 3th ed 2010-06-15 (Інформація та документація. Настанови щодо бібліографічних посилань і цитування інформаційних ресурсів. 3-тє вид. 2010-06-15).
8. Моштук В. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посіб. для самост. роботи студ. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2018. 117 с.
9. Betz F. Managing Science: Methodology and Organization of Research (Innovation, Technology, and Knowledge Management). Springe, 2011. 418 p. URL: <https://www.amazon.com/Managing-Science-Methodology-OrganizationInnovation-ebook/dp/B00F5TRZMC>.
10. Семенов, О. М. Формування академічної культури майбутніх педагогів-дослідників в умовах цифрового творчого середовища як наукова проблема / О.М. Семенов, О.В. Семеніхіна, Д. С. Безуглий // Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Том 62, № 6. С. 240–252. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/viewFile/1917/1286>.

Тема 5. Курсова, кваліфікаційна роботи: написання оформлення, захист

Загальна характеристика курсової (кваліфікаційної) роботи. Послідовність виконання наукової роботи. Структура, зміст курсової (кваліфікаційної) роботи. Вступ курсової (кваліфікаційної) роботи. Курсова робота як вид наукового дослідження здобувача вищої освіти. Обґрунтування актуальності наукової роботи. Визначення мети і завдання дослідження. Об'єкт та предмет курсової (кваліфікаційної) роботи.

Етапи виконання курсової (кваліфікаційної) роботи: 1) вибір теми; 2) вивчення нормативних актів і спеціальної літератури; 3) складання плану роботи; 4) консультація з науковим керівником; 5) вивчення практики; 6) написання першого (чорнового) варіанта роботи; 7) представлення роботи науковому керівнику і консультація з ним; 8) усунення недоліків, редагування і представлення на кафедру остаточного варіанта роботи; 9)

підготовка доповіді і захист роботи. Мова та стиль курсової (кваліфікаційної) роботи. Підготовка до захисту курсової (кваліфікаційної) роботи, її оформлення. Керівництво курсовою (кваліфікаційною) роботою та її рецензування. Обов'язки наукового керівника курсової (кваліфікаційної) роботи. Захист курсової (кваліфікаційної) роботи. Типові помилки в написанні та оформленні курсової (кваліфікаційної) роботи.

Література

1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. С. 97-116.
2. Зацерковний В. І. Тішасв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
3. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Х. : ХНАУ, 2017. 272 с.
4. ДСТУ 3002-2015 «Інформація та документація. Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання». Видання офіційне. Київ: ДП «УкрНДНЦ». 2016. 26 с.
5. ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів у українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила. Київ: Держстандарт України, 1995. 59 с.
6. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.
7. ISO 690:2010 Information and documentation – Guidelines for bibliographic references and citations to information resources. 3th ed 2010-06-15 (Інформація та документація. Настанови щодо бібліографічних посилань і цитування інформаційних ресурсів. 3-тє вид. 2010-06-15)
8. Семенов, О. М. Формування академічної культури майбутніх педагогів-дослідників в умовах цифрового творчого середовища як наукова проблема / О.М. Семенов, О.В. Семеніхіна, Д. С. Безуглий // Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Том 62, № 6. С. 240–252. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/viewFile/1917/1286>.
9. Kumar Ranjit. Research methodology. A step-by-step guide for beginners. Third edition Great Britain: TJ International Ltd, 2011. URL: http://www.sociology.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/06/Ranjit_KumarResearch_Methodology_A_Step-by-Step_G.pdf.
10. Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України: наказ Міністра освіти України від 15 січня 2018 р. № 32. URL: <https://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0148-18>.

Тема 6. Кандидатська, докторська дисертації: написання, оформлення, захист

Дисертація на здобуття наукового ступеня як кваліфікаційна наукова праця. Дисертація як вид наукової роботи. Теми дисертацій. Порядком присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань. Мова дисертації. Дисертація: визначення поняття, основні види.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук (доктора філософії). Кандидатська дисертація (доктора філософії) як результат проведених автором досліджень та отримання автором нових науково обґрунтованих результатів. Обсяг дисертації. Вимоги до дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук (доктора філософії). Кандидатська дисертація: структура, етапи підготовки, захист.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук як кваліфікаційна наукова праця. Докторська дисертація: особливості, етапи підготовки дисертації, вимоги до змісту і структури. Оформлення дисертаційної праці. Вимоги до автореферату дисертації. Особливості підготовки докторів філософії за спеціальністю «Право». Порядок захисту дисертації.

Типові помилки у викладенні результатів дисертації.

Література

1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. С. 117-143.
2. ДСТУ 3002-2015 «Інформація та документація. Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання». Видання офіційне. Київ: ДП «УкрНДНЦ». 2016. 26 с.
3. ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів у українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила. Київ: Держстандарт України, 1995. 59 с.
4. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.
5. Постанова КМУ від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>
6. Зацерковний В. І. Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
7. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2016. 260 с.
8. Стойчик Т. Управління якістю підготовки фахівців у професійних навчальних закладах: теоретичний аспект // Обрії. 2017. № 2. С. 81-83. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obrii_2017_2_21
9. Kumar Ranjit. Research methodology. A step-by-step guide for beginners. Third edition Great Britain: TJ International Ltd, 2011. URL: http://www.sociology.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/06/Ranjit_KumarResearch_Methodology_A_Step-by-Step_G.pdf.
10. Семенов, О. М. Формування академічної культури майбутніх педагогів-дослідників в умовах цифрового творчого середовища як наукова проблема / О.М. Семенов, О.В. Семеніхіна, Д. С. Безуглий // Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Том 62, № 6. С. 240–252. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/viewFile/1917/1286>.

Тема 7. Академічна доброчесність та боротьба з академічним плагіатом

Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів та визначених законом правил. Принципи академічної доброчесності. Вимоги дотримання академічної доброчесності педагогічними та науково-педагогічними працівниками. Відповідальність за порушення академічної доброчесності. Порушення академічної доброчесності: академічний плагіат; самоплагіат; фабрикація; фальсифікація; списування; обман; хабарництво; необ'єктивне оцінювання. Попередження академічної недоброчесності. Комплекс профілактичних заходів попередження академічної недоброчесності.

Поняття плагіату в Україні та світі. Законодавство України про запобігання плагіату. Поняття академічного плагіату. Види академічного плагіату. Засоби запобігання та протидії академічному плагіату. Огляд програм, спрямованих на виявлення плагіату Досвід України, Західних країн та провідних міжнародних видань. Нормативна база та організаційні засади боротьби з академічною недоброчесністю.

Література

1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. С. 143-147.
2. Маккейн Д., Павела І. Принципова боротьба за академічну доброчесність — думка професорів Центру академічної доброчесності. URL: <http://www.saiup.org.ua/resursy/pryntsypova-borotba-za-akademichnu-dobrochesnist-dumka-profesoriv-tsentru-akademichnoyi-dobrochesnosti>.

3. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах: методичні рекомендації / автори-укладачі: О.Боженко, Ю.Корян, М.Федорець; редколегія: В.С.Пашкова, О.В.Воскобойнікова-Гузева, Я.Є.Сошинська, О.М.Бруй; Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»; Українська бібліотечна асоціація. Київ: УБА, 2016. С. 4-10.

4. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: колективна монографія / за заг. ред.: Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 170 с. URL: http://192.168.7.9/liblocal/docs/Books/Monografi_ua_young.pdf

5. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред.: Т. В. Фінікова, А.Є. Артюхова. К.: Таксон, 2016. 231 с. URL: http://lib.sumdu.edu.ua/library/DocDescription?doc_id=638531

6. Гнезділова К. М. Академічна чесність як цінність корпоративної культури університету // Вісник Черкаського університету. Вип. № 14.2016. Серія «Педагогічні науки», 2016. С.23–30 URL: pedejournal.cdu.edu.ua/article/download/1133/1153

7. Имре Лакатос: Фальсификация и методология научно-исследовательских программ. <https://gtmarket.ru/laboratory/basis/4369> 15.

8. Butler G. Supervisor perceptions of the academic literacy requirements of postgraduate students at the University of Pretoria. URL: http://repository.nwu.ac.za/bitstream/handle/10394/11600/langt_v45_n1_a3.pdf?sequence=1

9. Pickering J., Garry H. Plagiarism and international students: A matter of values differences. URL: https://www.academia.edu/32396728/Plagiarism_and_international_students_A_matter_of_values_differences

10. Рижко О. Поняття, види, класифікації плагіату // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. 2016. № 8. С. 134–150. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lmnbyivs_2016_8_12.

11. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат: інформаційний огляд / автори-укладачі: А. Р. Вергун, Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузева, Я. Є. Сошинська ; Українська бібліотечна асоціація, Київ : УБА, 2016. Електрон. вид. 1 електрон. опт. диск (CDROM). 36 с.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		го	Л	Пр	Інд		С.р	Л	Пр	Інд.
Змістовий модуль 1. Специфіка науково-дослідницької діяльності										
Тема 1. Наука як сфера людської діяльності	7	2	2		3	7	2	2		3
Тема 2. Психологія і технологія наукової творчості	7	2	2		3					
Тема 3. Методологія та методи наукового дослідження	7	2	2		3	3	2			1
ІНДЗ 1	19				19	35				35
Разом за змістовим модулем 1	40	6	6		28	45	4	2		39
Змістовий модуль 2. Організація і планування наукового дослідження										
Тема 4. Підготовка наукових печатних робіт: публікацій, рефератів, доповідей	7	2	2		3	7	2	2		3
Тема 5. Курсова, кваліфікаційна роботи: написання оформлення, захист	7	2	2		3					
Тема 6. Кандидатська, докторська дисертації: написання, оформлення, захист	7	2	2		3	3	2			1
Тема 7. Академічна доброчесність та боротьба з академічним плагіатом	10	2	4		4					
ІНДЗ 2	19				19	35				35
Разом за змістовим модулем 2	50	8	10		32	45	4	2		39
Усього годин	90	14	16		60	90	8	4		78

5. Перелік тем та зміст практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			Денна форма	Заочна форма	
1	<p>Наука як сфера людської діяльності</p> <p>1. Наука як система знань. 2. Етапи розвитку науки. Класифікація наук. 3. Наукове дослідження. Етапи науково-дослідницької діяльності. 4. Наукова комунікація. наукова школа.</p> <p style="text-align: center;">Література</p> <p>1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. 192 с. 2. Вазинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2016. С. 10-15. 3. Гуроров О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Х.: ХНАУ, 2017. С. 8-14 4. Єрьоменко О. А. Деякі питання створення адаптивної системи підготовки магістрів з управління навчальним закладом // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. 2018. № 59. С. 54-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2018_59_10</p>	Дослідити етапи розвитку науки та науково-дослідної діяльності. Розглянути класифікацію наук	2	1	РН3, РН4
2	<p>Психологія і технологія наукової творчості</p> <p>1. Організація творчої діяльності. Психологія наукової творчості. 2. Робочий день науковця. Робоче місце науковця. 3. Оргтехніка, технічні засоби наукової діяльності. 4. Ділове спілкування. Ділове листування. Ділова розмова по телефону. Особистий архів (бібліотека) здобувача</p> <p style="text-align: center;">Література</p> <p>1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. 192 с. 2. Зацерковний В. І. Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. С. 17-35.</p>	Визначити організацію творчої діяльності. Розглянути робочий день та місце науковця.	2	1	РН3, РН9

	3. Кириленко О. П., Письменний В. В. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. С. 19-29.				
3	<p>Методологія та методи наукового дослідження</p> <p>1. Поняття методу та методології наукових досліджень.</p> <p>2. Загальнонаукова методологія. Конкретнонаукова методологія.</p> <p>3. Застосування логічних законів і правил.</p> <p>Література:</p> <p>1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. 192 с.</p> <p>2. Зацерковний В. І. Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. С. 36-55.</p> <p>Кириленко О. П., Письменний В. В. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. С. 30-39.</p>	Розглянути існуючі методи та методологію наукових досліджень	2		РН3, РН4, РН8
4	<p>Підготовка наукових печатних робіт: публікацій, рефератів, доповідей</p> <p>1. Загальна характеристика наукових печатних робіт: публікацій, рефератів, доповідей.</p> <p>2. Поняття, функції наукових публікацій.</p> <p>3. Оформлення наукових публікацій.</p> <p>Література</p> <p>1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. 192 с.</p> <p>2. ДСТУ 3002-2015 «Інформація та документація. Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання». Видання офіційне. Київ: ДП «УкрНДНЦ». 2016. 26 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів у українській мові у бібліографічному опісі. Загальні вимоги та правила. Київ: Держстандарт України, 1995. 59 с.</p> <p>4. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.</p>	Охарактеризувати види наукових публікацій, оформлення наукових публікацій.	2	1	РН3, РН4, РН8, РН9
5	<p>Курсова, кваліфікаційна роботи: написання оформлення, захист</p> <p>1. Загальна характеристика курсової (кваліфікаційної) роботи.</p> <p>2. Структура, зміст курсової (кваліфікаційної) роботи.</p>	Визначити структуру, зміст та етапи виконання	2	1	РН3, РН4, РН8

	<p>3. Етапи виконання курсової (кваліфікаційної) роботи.</p> <p>Література</p> <p>1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. 192 с.</p> <p>2. ДСТУ 3002-2015 «Інформація та документація. Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання». Видання офіційне. Київ: ДП «УкрНДНЦ». 2016. 26 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів у українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила. Київ: Держстандарт України, 1995. 59 с.</p> <p>4. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.</p>	курсової роботи			
6	<p>Кандидатська, докторська дисертації: написання, оформлення, захист</p> <p>1. Дисертація: визначення поняття, основні види.</p> <p>2. Етапи підготовки дисертації.</p> <p>3. Вимоги до змісту і структури дисертації. оформлення дисертаційної праці.</p> <p>4. Вимоги до автореферату дисертації. порядок захисту дисертації</p> <p>Література</p> <p>1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. 192 с.</p> <p>2. ДСТУ 3002-2015 «Інформація та документація. Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання». Видання офіційне. Київ: ДП «УкрНДНЦ». 2016. 26 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів у українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила. Київ: Держстандарт України, 1995. 59 с.</p> <p>4. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.</p>	З'ясувати етапи й вимоги до кандидатської та докторської дисертації	2		РН3, РН4, РН8,
7	<p>Академічна доброчесність та боротьба з академічним плагіатом</p> <p>1. Поняття та принципи академічної доброчесності.</p> <p>2. Відповідальність за порушення</p>	Визначити зміст академічної доброчесності,	4		РН3, РН4, РН8, РН9

	<p>академічної доброчесності.</p> <p>3. Попередження академічної недоброчесності</p> <p>Література</p> <p>1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. 192 с.</p> <p>2. Маккейн Д., Павела Г. Принципова боротьба за академічну доброчесність — думка професорів Центру академічної доброчесності. URL: http://www.saiup.org.ua/resursy/pryntsyypova-borotba-za-akademichnu-dobrochesnist-dumka-profesoriv-tsentru-akademichnoyi-dobrochesnosti.</p> <p>3. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат: інформаційний огляд / автори-укладачі: А. Р. Вергун, Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська ; Українська бібліотечна асоціація, Київ : УБА, 2016. Електрон. вид. 1 електрон. опт. диск (CDROM). 36 с.</p> <p>4. Гнезділова К. М. Академічна чесність як цінність корпоративної культури університету // Вісник Черкаського університету. Вип. № 14.2016. Серія «Педагогічні науки», 2016. С.23–30 URL: pedejournal.cdu.edu.ua/article/download/1133/1153.</p>	<p>відповідальність за плагіат</p>			
	Разом		16	4	

6. Самостійна робота

№ з/п	Зміст роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекційних занять	7	4
2	Підготовка до практичних/семінарських занять	16	4
3	Виконання індивідуальних завдань (наукова робота)	38	70
Разом		60	78

7. Індивідуальні завдання

Підготувати самостійну (індивідуальну) наукову роботу

Індивідуальне завдання для студентів навчання передбачає підготовку наукової доповіді з розробкою електронних слайдів, письмового огляду літературних джерел, роботу в командах із розв'язування поставленої проблематики, а також виконання самостійної роботи. Написання самостійної (індивідуальної) наукової роботи з аналітичним оглядом наукових публікацій за визначеною тематикою.

Тематика самостійної (індивідуальної) наукової роботи затверджується викладачем.

8. Методи навчання

В процесі навчання використовуються словесні методи: лекція (інформаційна, проблемна, з елементами бесіди, з розбором конкретних ситуацій), навчальна дискусія; наочні: спостереження, демонстрація матеріалу за допомогою мультимедіа засобів; практичні: вправи різних типів, ситуативне моделювання, контрольні роботи, індивідуальні науково-дослідні завдання; репродуктивні: відтворення, катехізична бесіда; методи за логікою руху змісту навчального матеріалу: дедуктивні, індуктивні, конкретизація; методи стимулювання та мотивації навчання: дискусії (пізнавальні, навчальні), аналіз виробничих ситуацій, імітаційні вправи, рольове та ігрове моделювання. Крім того, важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності здобувачів вищої освіти. Використовуються інтерактивні методи навчання: евристична бесіда; метод дискусії; метод «круглого столу»; метод «ділової гри».

Тренінг з дисципліни

Трénінг (англ. training) – це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі. Тренування (від англ. to train – виховувати, навчати) – комплекс вправ для тренування в чому-небудь. Тренування –система підготовки організму людини з метою пристосування його до підвищених вимог і складних умов роботи й життя.

Порядок проведення тренінгу:

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.

3. Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

4. Підведення підсумків. Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Тематика тренінгу:

1. Складання есе за обраною темою;

2. Написання вступу до випускної роботи за обраною темою.

Викладання проводиться у вигляді лекцій, практичних занять, семінарів, роботи в малих групах, проведення індивідуальних занять, ділових ігор, консультацій з викладачами, самонавчання в системі Moodle.

9. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль здійснюється під час проведення та семінарських занять, а також за результатами виконання здобувачем вищої освіти завдань для самостійної роботи (есе, аналітичні записки).

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення навчальної дисципліни у формі заліку.

Контрольні запитання з дисципліни

1. Суть науки як системи знань.
2. Етапи розвитку науки.
3. Суть, значення та необхідність класифікації наук.
4. Наукове дослідження: поняття, форми. Основні результати наукових досліджень.
5. Науково-дослідницька діяльність студентів.
6. Наукова комунікація: поняття, основні елементи, класифікація.
7. Суть та значення наукової школи. Принципи, на яких базується наукова школа.

8. Функції наукової школи.
9. Організація творчої діяльності.
10. Психологія наукової творчості.
11. Робочий день науковця.
12. Робоче місце науковця.
13. Оргтехніка, технічні засоби наукової діяльності.
14. Ділове спілкування.
15. Ділове листування.
16. Ділова розмова по телефону.
17. Особистий архів (бібліотека) здобувача.
18. Методологія дослідження.
19. Фундаментальна, або філософська, методологія.
20. Загальнонаукова методологія.
21. Конкретнонаукова методологія.
22. Методи і техніка дослідження.
23. Використовування методів наукового пізнання.
24. Методи, що застосовуються на емпіричному та теоретичному рівнях досліджень.
25. Методи теоретичних досліджень.
26. Застосування логічних законів і правил.
27. Наукова публікація: поняття, функції, основні види.
28. Мінімальна кількість та обсяг публікацій здобувача.
29. Наукова монографія.
30. Наукова стаття: її види, типова структура.
31. Тези наукової доповіді (повідомлення).
32. Методика підготовки та оформлення публікації.
33. Техніка написання тексту.
34. Реферат та його види.
35. Доповідь (повідомлення), методика підготовки.
36. Курсова робота: загальна характеристика.
37. Послідовність виконання курсової роботи.
38. Підготовчий етап роботи над курсовою роботою.
39. Робота над текстом курсової роботи.
40. Заключний етап роботи над курсовою роботою.
41. Підготовка до захисту та захист курсової роботи.
42. Керівництво курсовою роботою та її рецензування.
43. Кваліфікаційна робота як наукове дослідження.
44. Дисертація: визначення поняття, основні види.
45. Етапи підготовки дисертації.
46. Вимоги до змісту і структури дисертації.
47. Загальні вимоги до оформлення дисертації.
48. Загальні вимоги до автореферату дисертації.
49. Порядок захисту дисертації.
50. Поняття та принципи академічної доброчесності.
51. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.
52. Попередження академічної недоброчесності.

11. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали за окремий вид навчальної діяльності		Критерії оцінювання
за шкалою від 1 до 5	за шкалою від 1 до 10	

5	9-10	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання.
4	7-8	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань.
3	5-6	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань.
2	3-4	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість завдань.
1	1-2	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання.

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання

№ з/п	Критерії оцінювання	Бали
1	належне оформлення	2
2	достовірність та актуальність матеріалу	2
3	наявність ґрунтовних висновків	2
4	наявність списку літературних джерел	2
5	грамотна і аргументована презентація матеріалу	2
Усього		10

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Вид роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
Змістовий модуль 1			
Тема 1	4	0,13	10
Тема 2	4	0,13	10
Тема 3	4	0,13	10

МКР 1	9	0,30	10
Змістовий модуль 2			
Тема 4	4	0,13	10
Тема 5	4	0,13	10
Тема 6	4	0,13	10
Тема 7	6	0,20	10
МКР 2	13	0,44	10
ІНДЗ	38	1,28	10
Підсумок	90	3	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Ноутбук, мультимедіа-проектор, ОС Windows, пакет Microsoft Office, ресурси Moodle, Google Meet.

14. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Обов'язкова література:

1. Хараберюш І.Ф., Тихомирова Г.Є. Організація науково-дослідної роботи у сучасній вищій школі: Навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. 192 с.
2. ISO 690:2010 Information and documentation – Guidelines for bibliographic references and citations to information resources. 3th ed 2010-06-15 (Інформація та документація. Наставови щодо бібліографічних посилань і цитування інформаційних ресурсів. 3-тє вид. 2010-06-15).
3. ДСТУ 2394-94 Інформація та документація. Комплектування фонду, бібліографічний опис, аналіз документів. Терміни та визначення. Чинний від 01.01.1995. Київ: Держстандарт України, 1994. 88 с.
4. ДСТУ 3002-2015 «Інформація та документація. Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання». Видання офіційне. Київ: ДП «УкрНДНЦ». 2016. 26 с.

5. ДСТУ 3008-2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлювання». Видання офіційне. Київ: ДП «УкрНДНЦ». 2016. 16 с.
6. ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів у українській мові у бібліографічному опісі. Загальні вимоги та правила. Київ: Держстандарт України, 1995. 59 с.
7. ДСТУ 5034:2008 Інформація і документація. Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. Київ: Держспоживстандарт України, 2009. 38 с.
8. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.
9. Про бібліотеки і бібліотечну діяльність: Закон України від 27 січня 1995 р. № 32/95. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
10. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
11. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації: наказ Міністерство освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>.
12. Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів: постанова Кабінету міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-%D0%BF>.
13. Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України: наказ Міністра освіти України від 15 січня 2018 р. № 32. URL: <https://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0148-18>.
14. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-XII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
15. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25 червня 1993 р. № 3322-XII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
16. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13 грудня 1991 р. № 1977-XII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
17. Про національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3814-XII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
18. Про освіту: Закон України від 23 травня 1991 р. № 1060-XII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

Додаткова література:

1. Вазинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2016. 260 с.
2. Гнезділова К. М. Академічна чесність як цінність корпоративної культури університету // Вісник Черкаського університету. Вип. № 14.2016. Серія «Педагогічні науки», 2016. С.23–30 URL: pedejournal.cdu.edu.ua/article/download/1133/1153.
3. Гуртов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Х. : ХНАУ, 2017. 272 с.
4. Єрмоєнко О. А. Деякі питання створення адаптивної системи підготовки магістрів з управління навчальним закладом // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. 2018. № 59. С. 54-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2018_59_10
5. Єрмоєнко О. А. Цикл трансформації адаптивної системи професійної підготовки магістрів з управління навчальним закладом // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. 2019. № 63. С. 49-57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2019_63_7
6. Зацерковний В. І. Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
7. Кириленко О. П., Письменний В. В. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 228 с.
8. Маккейн Д., Павела Г. Принципова боротьба за академічну доброчесність — думка професорів Центру академічної доброчесності. URL:

<http://www.saiup.org.ua/resursy/pryntsyypova-borotba-za-akademichnu-dobrochesnist-dumka-profesoriv-tsentru-akademichnoyi-dobrochesnosti>

9. Мелков Ю. О. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Методика та організація наукових досліджень» (для магістрів). К. : МАУП, 2016. 31 с.

10. Measurement Good Practice Guide No. 11 (Issue 2) A Beginner's Guide to Uncertainty of Measurement Stephanie Bell Centre for Basic, Thermal and Length Metrology National Physical Laboratory. <https://www.dit.ie/media/physics/documents/GPG11.pdf>

11. Моштук В. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посіб. для самост. роботи студ. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2018. 117 с.

12. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат: інформаційний огляд / автори-укладачі: А. Р. Вергун, Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузева, Я. Є. Сошинська ; Українська бібліотечна асоціація, Київ : УБА, 2016. Електрон. вид. 1 електрон. опт. диск (CDROM). 36 с.

13. Рижко О. Поняття, види, класифікації плагіату // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. 2016. № 8. С. 134–150. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lnbbyivs_2016_8_12.

14. Стойчик Т. Управління якістю підготовки фахівців у професійних навчальних закладах: теоретичний аспект // Обрії. 2017. № 2. С. 81-83. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obrii_2017_2_21

15. Семенов, О. М. Формування академічної культури майбутніх педагогів-дослідників в умовах цифрового творчого середовища як наукова проблема / О.М. Семенов, О.В. Семеніхіна, Д. С. Безуглий // Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Том 62, № 6. С. 240–252. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/viewFile/1917/1286>.

16. Сурмин Ю. П., Бидзюра И. П. Учебник для ученого. Методология и логика научного исследования. К. : Принт Сервіс, 2014. 848 с.

17. Хараберюш И.Ф. Некоторые соображения о дистанционном юридическом образовании в Украине. *Studia Humanitatis* Международный электронный научный журнал. 2018. № 1. URL: <http://st-hum.ru/content/0118>

18. Хараберюш И. Ф. Проблемы та перспективи дистанційної юридичної освіти в Україні. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. Маріуполь: МДУ, 2017. Випуск 14. С. 83–89.

19. Имре Лакатос: Фальсификация и методология научно-исследовательских программ. <https://gtmarket.ru/laboratory/basis/4369> 15.

20. Фредерик Тейлор: Принципы научного менеджмента. <https://gtmarket.ru/laboratory/basis/3631/3633>

21. Пол Фейерабенд: Избранные труды по методологии науки. <https://gtmarket.ru/laboratory/basis/4745>

22. GUM: Guide to the Expression of Uncertainty in Measurement. <https://www.bipm.org/en/publications/guides/gum.html>

23. Butler G. Supervisor perceptions of the academic literacy requirements of postgraduate students at the University of Pretoria. URL: http://repository.nwu.ac.za/bitstream/handle/10394/11600/langt_v45_n1_a3.pdf?sequence=1

24. Pickering J., Garry H. Plagiarism and international students: A matter of values differences. URL: https://www.academia.edu/32396728/Plagiarism_and_international_students_A_matter_of_values_differences

25. Betz F. *Managing Science: Methodology and Organization of Research (Innovation, Technology, and Knowledge Management)*. Springe, 2011. 418 p. URL: <https://www.amazon.com/Managing-Science-Methodology-OrganizationInnovation-ebook/dp/B00F5TRZMC>.

26. Kothari C.R. Research methodology. Methods and techniques. URL: <https://www.slideshare.net/annakittystefen/research-methodologymethodsandtechniquesbycrkothari>.

27. Kumar Ranjit. Research methodology. A step-by-step guide for beginners. Third edition Great Britain: TJ International Ltd, 2011. URL: http://www.sociology.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/06/Ranjit_KumarResearch_Methodology_A_Step-by-Step_G.pdf.

15. Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування з МДУ;
- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут

Анкетування з академічної доброчесності:
<https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtVl-dsENos1SCDRHfUpGia1YklgQK8j0/edit>

2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін.

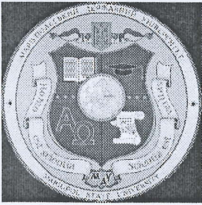
Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті МДУ.

Ресурси:

<https://prometheus.org.ua/> - Prometheus – Найкращі онлайн-курси України та світу

<https://www.ed-era.com/> - EdEra – студія онлайн-освіти

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Назва навчальної дисципліни	Методологія та організація наукових досліджень
Освітня програма	Право
Рівень вищої освіти	Магістр
Кафедра, яка здійснює викладання	Права та публічного адміністрування
Викладач ПШБ, посада	Хараберіуш Іван Федорович, д.ю.н., професор, професор кафедри права та публічного адміністрування
Електронна адреса викладача	i.kharaberiush@mdu.in.ua
Консультації (дата, час, можливості онлайн консультування)	Понеділок кожного тижня, 13.30,
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	http://moodle.mdu.in.ua/enrol/index.php?id=8221
Компетентності та програмні результати навчання	ЗК1-7, 9, 11 СК1-6, 8-17 РН 3, 4, 8, 9

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/ кредити)	Кількість аудиторних годин		Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції	сеінар.		
1-й	90/3	14/6	16/6	Індивідуальна наукова робота	Залік

Завідувач кафедри

Євген ЧЕРНИХ

Гарант ОП

Євген ЧЕРНИХ